

Palaute ja muutosehdotukset alalukuun 4.2 kokonaisuutena

Luonnoksen tekstissä on paljon hyvää. On erinomaista, että luonnokseen on kirjoitettu oppimisen tuen pääpainon olevan helposti saavutettavassa tuessa, jota annetaan opiskelijalle heti tuen tarpeen ilmetessä. On myös hyvä, että tuen muotoja (tukiopeus, erityisopeus) on avattu tekstissä konkreettisesti.

On tärkeää, että oppiaineiden sisältöjen opetus ja arviointivastuu on selkeästi määritelty aineenopettajille ja täten myös tukiopeus on aineenopettajien antamaa opetusta. Käsitettä "opettaja" on syytä välttää, koska se voi viitata niin aineenopettajaan kuin erityisopettajaankin. On myös erittäin tärkeää, että luonnoksessa mainitaan tukiopeuksen voivan sisältää myös opiskelutaitojen opetusta.

Luonnoksessa käytetään paljon passiiveja kuten "seurataan", "arvioidaan", mikä jättää toimijan avoimeksi ja epämääräiseksi. On paras määritellä, onko esimerkiksi tukitoimien vaikuttavuuden arviointi tukitoimien toteuttajan tehtävä. Erinomaista luonnoksessa on se, että yhteistyötä aineenopettajien ja erityisopettajan välillä korostetaan sekä tuen suunnittelussa että toteutuksessa.

Myös opiskelijan oma vastuu tuen tarpeiden muutoksesta olisi hyvä saada näkyviin. Etenkin koulutuksen järjestäjän suurissa opetusta tarjoavissa yksiköissä on epärealistista olettaa esimerkiksi erityisopettajan seuraavan opiskelijan tuen tarpeen muutoksia siten, että tuen tarve havaittaisiin heti ja tukea olisi tarjolla heti tuen tarpeen ilmetessä.

Luonnoksessa käytetään termiä "pitkäkestoinen oppimisvaikeus", joka on ongelmallinen. Lähtökohtaisesti kaikki oppimisvaikeudet ovat pitkäkestoisia, joten tekstissä olisi syytä välttää tämäntyyppistä ilmaisua. Samoin termi "lyhytkestoinen erityisopeus" on vaikea määritellä ja siksi terminä voisi olla vain "erityisopeus".

Erityisopeuksen hallintopäätöksen taustalla on syytä olla tarkasti harkittu tarve, jota arvioidaan ennen päätöksen tekoa, ja siksi on tärkeää, että tekstimuoto ei anna ymmärtää päätöstä olevan mahdollista tehdä vain opiskelijan tai tämän huoltajan tarvetta koskevan pyynnön tai tahdonilmaisun perusteella.

On erinomaisen hyvä, että luonnoksessa kuvataan opiskelijan työskentelyn, oppimisen ja osaamisen arvioinnin monipuolisuutta ja myös avataan mitä yksilöllisiä järjestelyjä arvioinnissa voidaan käyttää. On kuitenkin tarkoituksenmukaista, että osaamista on mahdollisuus osoittaa tarvittaessa eri tavoin.

Paikallisesti päätettävät asiat on listattu kattavasti ja selkeästi. Kokonaisuutena luonnoksessa on paljon onnistuneita ilmauksia ja sanavalintoja. Lukiolain mukainen opiskelijan yksilöllisiin tarpeisiin vastaamisen ajatus on vahvasti mukana, mikä on erinomaisen onnistunut ratkaisu.

Palaute ja muutosehdotukset alalukuun 4.2.1 (Oppimisen tuki)

Tukiopeus on nimenomaan aineenopettajan antamaa sisällön tai opiskelutaitojen omaksumisen tukemiseen tähtäävää opetusta eli erityisopeus on eri asia kuin tukiopeus.

Tukitoimien suunnittelussa huoltajien läsnäolo ei ole välttämätöntä, mutta huoltajien mahdollisuus yhteistyöhön on merkittävä kirjata näkyviin.

Passiivimuotoinen "seurataan ja arvioidaan" jättää toimijan hyvin avoimeksi ja epämääräiseksi, joten olisi hyvä tarkentaa, kenen vastuulla tukitoimien toteutumisen ja vaikuttavuuden seuranta ja arviointi on.

Myös opiskelijan vastuu tukitoimien ajantasaisuudesta tuen tarpeen muuttuessa olisi hyvä saada näkyviin. On epärealistista olettaa esimerkiksi erityisopettajan seuraavan opiskelijan tuen tarpeen muutoksia siten,

että tuen tarve havaittaisiin heti ja tukea olisi tarjolla heti tuen tarpeen ilmetessä. Tuen tarpeen varhaiseksi havaitsemiseksi tarvitaan yhteistyötä.

Palaute ja muutosehdotukset alalukuun 4.2.2 (Erityisopetus)

Oppimisvaikeudet ovat pääasiassa pitkäkestoisia, myös esim. lukivaikeus (vaikka se määritelläänkin kapea-alaiseksi oppimisvaikeudeksi). "Pitkäkestoisen oppimisvaikeuden" vastakohtaksi voitaneen ajatella "lyhytkestoinen oppimisvaikeus", jollaista ei ole määritelty, joten selvyuden vuoksi koko sanan "pitkäkestoinen" voisi ottaa tästä pois.

Erityisopettaja ei voi suunnitella yksin "opiskeluun ja osaamisen osoittamiseen liittyviä tukitoimia" eri oppiaineissa, vaan näissä on välttämätöntä tehdä yhteistyötä aineenopettajien kanssa. Vaikka tukitoimia suunnitellaan, seurataan ja arvioidaan yhdessä, ainesisällön opettaminen on aineenopettajan vastuulla eikä lukion erityisopettajan pätevyysvaatimuksena ole minkään oppiaineen substanssiosaamista.

"Hallintopäätös tehdään --- opiskelijan tai tämän huoltajan tai laillisen edustajan tuen tarvetta koskevan pyynnön tai tahdonilmaisun perusteella" antaa ymmärtää, että pelkkä toive erityisopetuksen hallintopäätöksestä riittää sen toteutumiseen. Toivottavasti erityisopetuksen tarvetta ja hallintopäätöksen kriteerien täyttymistä kuitenkin lähdetään arvioimaan ja täten hallintopäätöstä hakemaan pyynnön/tahdonilmauksen perusteella - ei vielä suoraan tehdä sen johdosta. Päätöksen tekevät luultavasti eri kunnissa eri tahot opiskelijamäärästä ja koulutuksen järjestäjän rakenteesta riippuen.

Palaute ja muutosehdotukset alalukuun 4.2.3 (Opiskelun poikkeava järjestäminen, avustajapalvelut ja yksilölliset erityisjärjestelyt)

Osaamisen osoittamisen tavat voivat vaihdella ja myös niiden tarve olla erilainen yksilöllisesti. Siksi on tarkoituksenmukaista, että osaamisen osoittamiseen annetaan tarvittaessa mahdollisuus eri tavoin. Ilmaisuihin "turvataan mahdollisuus" on asiayhteys huomioiden melko vahva.

Palaute ja muutosehdotukset alalukuun 4.2.4 (Paikallisesti päätettävät asiat)

Ei huomioita

Muut huomiot perusteluonnoksesta

Ei muita huomioita

Tiivistelmä lausunnon keskeisestä sisällöstä

Lausunnossa käytetään määritelmiä pitkäkestoinen ja lyhytkestoinen erityisopetuksesta ja oppimisvaikeuksista puhuttaessa. Näitä ei ole kuitenkaan määritelty selkeästi, jolloin määrittely jää koulutuksen järjestäjän vastuulle.

Eri toimijoiden vastuut ja roolit tulisi selkeyttää tekstissä. Tekstin ollessa selkeä vastuiden osalta, on arjen työn roolitus helpompaa ja tuki sekä tuen seuranta toteutuvat varmemmin.

Tehtyjen kirjausten pohjalta jää epäselväksi, miten hallinnollisen päätöksen tekeminen muuttaa opiskelijan saamaa tukea tai vaikuttaa tukeen käytettävissä oleviin resursseihin. Hallinnollinen päätös ei takaa yhdenvertaista tukea eri lukioiden välillä johtuen erilaisista painotuksista ja resursseista.

Kokonaisuutena on hyvä, että opetussuunnitelmaa ja käytänteitä tarkastellaan tuen toteutumiseksi mahdollisimman hyvin opiskelijan, kouluyhteisön, kunnan ja yhteiskunnan tasoilla.